

DOI: 10.31548/hspedagog13(3).2022.185-191

УДК 16

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА РОБОТА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ НОВИХ ВІЗІЙ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

СУПРУН А. Г., кандидат філософських наук,

доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації

*Національний університет біоресурсів і природокористування України*E-mail: Alinasuprun2@gmail.com

ШИНКАРУК В. Д., доктор філологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація. Досвід країн, які знайшли шляхи виходу з кризи під час війни свідчить, що велику роль у період війни відіграє державна підтримка. Сьогодні Україна та український народ переживають важкі часи, тому невирішеною залишається проблема дослідження особливостей інтелектуальної роботи та її ролі у формуванні нових візій повоєнного відновлення. Метою статті є дослідження особливостей інтелектуальної роботи та її ролі у формуванні нових візій повоєнного відновлення. Для досягнення мети визначено наступні завдання: визначити особливості інтелектуальної роботи у формуванні нових візій повоєнного відновлення; проаналізувати нові візії повоєнного відновлення. Методи. У дослідженні було використано загальнонаукові (узагальнення, порівняння, індукція і дедукція) та емпірико-теоретичні методи (аналіз, синтез). Використання системно-структурного аналізу дало можливість розмежувати основні особливості інтелектуальної роботи та її ролі у формуванні нових візій повоєнного відновлення. Результати. Встановлено, що такі країни як Німеччина, Японія, Ізраїль, Південна Корея, Хорватія відзначаються, коли йде мова про позитивний досвід економічного розвитку в контексті повоєнної відбудови країни, або успіхи в умовах постійної воєнної загрози. Встановлено, що вагому роль у здобутках відзначених країн мали спільні цінності та високий рівень суспільної консолідації, особливості національного характеру, історико-культурні традиції та візія щасливого майбутнього своєї країни як вільної, незалежної та успішної, з розвиненою економікою та гідним рівнем життя. Висновки. На основі проведеного дослідження з'ясовано, що позитивний досвід економічного розвитку в умовах постійної воєнної загрози взаємопов'язаний із державною політикою підтримки науки, освіти та інновацій; стимулюванням науково-технічних розробок та новітніх виробництв; забезпеченням синергії людського потенціалу нації та розвитку наукових досліджень. Результати можуть бути спрямовані на подальше дослідження соціальної значущості нових візій повоєнного відновлення України для забезпечення відновлення та максимальної реалізації людського потенціалу.

Ключові слова: візія, повоєнне відновлення, інтелектуальна робота.

Актуальність (Introduction). Нещодавно Україна відзначила своє 30-річчя як незалежна держава, засвідчивши унікальність своєї території, мови та історії. Протягом тривалого часу Україна боролася за право на незалежність, пройшла тернистий шлях розвитку та імплементації своєї національної самосвідомості та самоповаги. За роки незалежності в Україні відбулися визна-

чні події, які довели її здатність справлятися з викликами часу та проблемами. Найпомітнішими з них були Акт проголошення незалежності України, Всеукраїнський референдум, прийняття Конституції України, Помаранчева революція, Революція Гідності, захист територіальної цілісності України, декомунізація тощо. Найтрагічнішими з цих подій були революційні події 2004 року, 2013-

2014 рр., а також антитерористичні операції та операції із захисту територіальної цілісності України з 2014 року та захист територіальної цілісності України в 2022 році. Ці події стали унікальною реакцією української та світової громадськості, знайшовши відображення у низці філософських, документальних та публіцистичних досліджень, що висвітлюють дискурс про трагедію, страждання, біль та втрату української нації, але водночас відображають незламність української нації та айдентичну єдність України, для формування нових візій повоєнного відновлення.

Сьогодні Україна та український народ переживає важкі часи. Щодня у складних бойових умовах, під кулями та ракетами системи «Град» російських терористів ціною свого життя прикордонники та ЗСУ перешкоджають штучному роз'єднанню країни, демонструючи кращі риси захисників Вітчизни, а саме незламність українського народу. Сьогодні для багатьох українців питання свободи та волі, як ніколи є важливим, тому актуальним є дослідження особливостей інтелектуальної роботи та її ролі у формуванні нових візій повоєнного відновлення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Тематику дослідження особливостей інтелектуальної роботи та її ролі у формуванні нових візій повоєнного відновлення досліджує незначна кількість науковців. Зокрема, наукові праці В. Небрата, П. Гай-Нижника, Л. Чупрія, Я. Малика, А. Кліща присвячені аналізу деяких аспектів та особливостей формування нових візій повоєнного відновлення та досвіду країн стосовно відновлення економіки країни з-за умов воєнної загрози та війни.

Мета (Purpose). Метою роботи є дослідження особливостей інтелектуальної роботи та її ролі у формуванні нових візій повоєнного відновлення. Для досягнення мети визначено наступні за-

вдання: визначити особливості інтелектуальної роботи у формуванні нових візій повоєнного відновлення; проаналізувати нові візії повоєнного відновлення. При проведенні дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системно-структурний аналіз.

Результати (Results). У більшій частині сучасної філософії діагнози соціально-політичних патологій лежать в основі бачення більш бажаного, демократичного майбутнього [1]. Реальність сучасного світу, в умовах нестабільності, призводить до диференціації філософського знання. Величезна кількість підходів, концепцій, теорій, вимагає потребу окремо осмислити феномени нашої сучасності, а також стимулює появу різних самостійних галузей у філософії. Визначено, що сучасна філософія працює з першоосновами, фундаментальними принципами та парадигмами, на яких має будуватися вся система суспільства.

Сучасне суспільство як система, повинно мати під собою опору – парадигмальні положення філософії, яка акцентує увагу на загальних соціальних, культурологічних й інших факторах та закономірностях впливу на процес формування людини. Швидкі темпи життя примушують адаптуватися та підлаштовуватися до них, тим самим змінюючи звичну дійсність. Плюралістичність підходів, і водночас спроби по-філософськи осмислити, узагальнити сучасне суспільство в умовах нестабільності, трансформують філософські погляди [2].

Інтелектуальна революція характеризує докорінну зміну глибинних структур філософського мислення й вплив їх на інтелектуальну й соціально-практичну діяльність людей. Подібні фундаментальні структури філософського мислення визначаються як комплекс знань і вірувань, які керують колективною думкою. У різні часи подібний стан речей називали по-різному: «плеяда абсолют-

них припущень» (Р. Коллінгвуд) [3], «філософські субструктури» і «рамки мислення» (А. Койре) [4], «парадигми» (Т. Кун) [5], «ідеали природного порядку». Зміна подібних структур мислення кваліфікується як «реформа інтелекту» (А. Койре) [4], «зміна погляду на світ» (Т. Кун) [5], «засвоєння абсолютно нового світогляду».

Сутність інтелектуальної революції полягає не просто в критиці помилкових або недосконалих теорій і заміни їх більш досконалими, а докорінної реформи самого способу мислення – у виробленні нової філософії, нової концепції науки та нової ідеї природи [4]. Розширюючи поняття інтелектуальна революція, можемо звернутися до детально-ментальних трактувань учених-філософів, наприклад, Р. Коллінгвуд відзначає, що «абсолютні припущення» означають відмову від усталених звичок і стереотипів мислення, та оперує такими метафорами як: «засвоєння досконалого нового світогляду» та «повна зміна інтелектуального гардеробу». Т. Кун стверджував, що інтелектуальна революція пов'язана зі «зміною погляду на світ».

Інтелектуальна революція, що була ініційована в результаті повномасштабного вторгнення РФ на територію України, зробила значний вплив на розвиток не тільки української гуманітарної думки, але й світової, включивши інституційні, ідеологічні, методологічні аспекти, вироблення нових пояснювальних понять та формування нових візій повного відновлення [6].

24 лютого 2022 року розпочалось повномасштабне військове вторгнення РФ на територію суверенної України – відкритий напад агресора на незалежні кордони нашої держави. Цей день для всіх громадян України став початком відліку написання докорінно нової історії України, що вивчатимуть наступні покоління, та значущих змін у соціальному, економічному, політичному та культурному житті.

Війна на території України занурила українців у стан шоку, невизначеності, сум'яття, а головне породила непереможне прагнення чинити опір російським загарбникам і боротися за кожний шматочок нашої історичної землі всіма можливими способами. Так, паралельно з військовим фронтом, де виконують свій конституційно закріплений обов'язок Збройні Сили України, був відкритий інформаційний фронт, військо якого всім своїм багатим арсеналом інструментарію в медіапросторі розпочало масову кросмультимедійну роботу з генерації контенту, об'єднавши багатьох культурних діячів, фахівців у креативних індустріях та пересічних громадян України, які готові були всіма мистецькими й журналістськими силами протистояти війні [7].

Як свідчить історія, окремі країни зуміли побудувати ефективну та результативну економічну модель, систему державно-приватного партнерства та соціальних інститутів під тиском недружніх сусідів, зазнавши масштабних руйнувань та втрат. В основному, коли йдеться про позитивний досвід економічного розвитку в контексті повоєнної відбудови країни, або успіхи в умовах постійної воєнної загрози, то відзначають такі країни як Німеччина, Японія, Ізраїль, Південна Корея, Хорватія. Вагому роль у їхніх здобутках мали спільні цінності та високий рівень суспільної консолідації, особливості національного характеру, історико-культурні традиції та візія щасливого майбутнього своєї країни як вільної, незалежної та успішної, з розвиненою економікою та гідним рівнем життя.

Економічний злет, прорив у освоєнні та розробці найпрогресивніших інноваційних технологій, посідання провідних, а за окремими позиціями – домінуючих позицій на зовнішніх ринках, здобуття високих та результативних показників рівня та якості життя, подолання корупції, зміцнення державних інститутів, розбудова демократичної полі-

тико-правової системи – все це результати імплементації національної ідеї, аксіологічну основу якої створюють суспільні цінності. Однак, наявність та потенціал національної ідеї детерміновані рівнем формування політичної нації [8].

Із-за кондицій воєнної загрози та війни кореляція національних інтересів і загальних базових цінностей, інтересів держави, суспільства і окремих індивідів може посилюватися. Успішними стали ті країни, де виклики, які були спровоковані воєнною загрозою, стали каталізатором зміцнення державних інститутів і консолідації суспільства. Незважаючи на обмеженість ресурсів, зруйновану інфраструктуру, знищення промислового потенціалу, уряди країн, що здобули в подальшому високих результатів, робили ставку на людський чинник – трудовий ентузіазм відбудови та підготовку нових фахівців.

Як засвідчує результативний досвід Японії, Південної Кореї, Ізраїлю, Хорватії, що значні за обсягом і безперервні інвестиції в розвиток людських ресурсів визначаються запорукою подальшого високотехнологічного і високопродуктивного розвитку економіки країни. Новітня історія, зокрема повоєнний (друга половина 1990-х – початок 2000-х років) досвід Хорватії у формуванні та імплементації проекту «Хорватія у ХХІ столітті», констатує ефективність та результативність стратегії, скерованої на зміцнення економіки, посилення її міжнародних позицій шляхом інтенсивної імплементації нових технологічних рішень та виробництва власних інновацій. Визначальними чинниками економічного піднесення країни слугували людські знання, управлінські та організаційні навички як на рівні суспільства, так і на рівні компаній. Зростання суспільної цінності людини як рушія економічного прогресу мало зворотній ефект – прискорення соціального прогресу, підвищення рівня та якості життя завдяки розвитку економіки.

З-за кондицій недружнього зовнішнього оточення та перманентної воєнної загрози урядами Південної Кореї, Ізраїлю значний об'єм фінансових ресурсів інвестувався в здійснення науково-дослідницьких робіт та конструкторських розробок заради здобуття якісної переваги над противником. Пріоритетний розвиток інноваційних дослідницьких й експериментальних розробок, а також новітніх технологій означає, що зростає суспільна значущість науки. Адже вона слугує безпосереднім фактором національної безпеки та обороноспроможності держави, основою особистої безпеки і добробуту, запорукою щасливого майбутнього для нації та кожного громадянина.

Водночас, наука асекує підґрунтя для структурно-технологічної перебудови виробництва, підвищення його економічної та соціальної результативності, зміцнення конкурентоспроможності національної економіки, що протегує зростанню рівня і якості життя громадян країни. Одним із потужних джерел високої обороноздатності являється громадянська солідарність, що знаменує постійну мобілізаційну готовність усього суспільства, його єдність, патріотизм, громадську моральну підтримку армії, розуміння першочерговості потреб оборони та безпеки.

Здобувши Перемогу, Україна постане перед безпрецедентним викликом: у максимально стислі терміни країні необхідно буде відновити можливість асекувати гідне якісне життя громадян на основі результативної імплементації національного людського, природноресурсного, економічного потенціалу. Довготривале протистояння російській агресії поставило економіку України на воєнні рейки, тому потрібно буде перевести економіку країни в режим відновлення. Світ висловлює готовність надати фінансову й матеріально-технічну підтримку у відновленні України. Потрібні комплементарні видозміни національного економічного середовища, які нададуть змогу посилити

вплив міжнародних проєктів відновлення на національний економічний та соціальний розвиток країни.

Основними засадами повоєнного відновлення економіки України являються:

- закладення підґрунтя для сталого розвитку країни у повоєнний період;

- подолання руйнувань та інших втрат, завданих внаслідок російського вторгнення;

- формування міцної, соціально відповідальної, відкритої конкурентоспроможної економіки рівних можливостей, комфортної для життя громадян країни, стратегічно та повноправно інтегрованої у європейську та глобальну економічну спільноту;

- створення надійного фінансово-економічного та оборонного потенціалу, достатнього для відсічі будь-якому типу воєнної та економічної агресії. Відновлення повинно закріпити остаточний відхід від пострадянської економіки, утвердити економіку нових цінностей, гідності та свобод.

Таким чином, аксіологічною основою оборони України під час війни та системи національної безпеки з-за кондичій постійної воєнної загрози є симбіоз базових особистісних і національних цінностей – захист життя і свободи, збереження національної ідентичності, відстоювання державного суверенітету. Країни, які здобули позитивний результат в повоєнній відбудові та стрімко розвиваються з-за кондичій постійної загрози зовнішньої агресії, в пріоритеті мають цінності захисту держави, її політичної та економічної незалежності. Визнання людини як найвищої цінності в умовах війни та повоєнного відродження набуває додаткового сенсу – людський потенціал стає визначальним чинником успішного розвитку економіки, високих технологій, науки і техніки.

Висновки і перспективи (Discussion). Проведений аналіз матеріалу дозволив дійти висновку про те, що особливості інтелектуальної роботи

та її ролі у формуванні нових візій повоєнного відновлення є найважливішою практичною потребою з-за сучасних кондичій. Позитивний досвід економічного розвитку в умовах постійної воєнної загрози, структурного оновлення та системної модернізації національного господарства безпосередньо взаємопов'язаний із державною політикою підтримки науки, освіти та інновацій; стимулюванням науково-технічних розробок та новітніх виробництв; забезпеченням синергії людського потенціалу нації та розвитку наукових досліджень. Для України важливим є усвідомлення важливості, вивчення та імплементація успішних практик публічного управління в галузі формування людського інноваційного потенціалу, науковотехнологічного забезпечення структурної перебудови та розвитку економіки на нових засадах.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації, розроблені автором та запропоновані в статті, можуть бути використані для забезпечення реалізації заходів повоєнного відновлення України. Подальші перспективи дослідження можуть бути скеровані на вивчення соціальної значущості нових візій повоєнного відновлення України для забезпечення відновлення та максимальної реалізації людського потенціалу на засадах економічної продуктивності, соціальної справедливості та соціальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Papastephanou M. Philosophy of Education in Times of Crises and Pandemics. *Education Sciences*. 2021. Vol. 11(11). P. 687. URL: <https://doi.org/10.3390/educsci11110687>
2. Kozlova T. A., Polyakova J. O., Leontyeva D. A. Formation of philosophical anthropology as a subject in higher education. *Karelian scientific journal*. 2020. Vol. 9. URL: 10.26140/knz4-2020-0902-0007

3. Collingwood R. G. The Idea of History, Oxford: Oxford University Press. 1994.

4. Koyré A. Étude d'histoire de la pensée philosophique. *Les Etudes Philosophiques*. 1961. Vol. 18 (1). P. 99-101.

5. Kuhn T. S. The structure of scientific revolutions. University of Chicago Press: Chicago. 1962.

6. Кліщ А. В. Інтелектуальна революція в пресовій спадщині представників III хвилі еміграції. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2017. № 5. С. 57-62.

7. Малик Я. Інформаційна війна і Україна. Науковий вісник «Демократичне врядування». 2015. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/dg/vsi-vypusky/vypusk-15-2015/informaciyna-viyna-i-ukrayina>

8. Гай-Нижник П., Чупрій Л. Національні інтереси, національні цінності та національні цілі як структуроформуючі чинники політики національної безпеки. *Гілея*. 2014. Вип. 84 (№5). С.465–471.

References

1. Papastephanou, M. (2021). Philosophy of Education in Times of Crises and Pandemics. *Education Sciences*, 11(11), 687. URL: <https://doi.org/10.3390/educsci11110687>

2. Kozlova, T. A., Polyakova, J. O., Leontyeva, D. A. (2020). Formation of philosophical anthropology as a subject in

higher education. *Karelian scientific journal*, 9. URL: 10.26140/knz4-2020-0902-0007

3. Collingwood, R. G. (1994). The Idea of History, Oxford: Oxford University Press.

4. Koyré, A. (1961). Étude d'histoire de la pensée philosophique. *Les Etudes Philosophiques*, 18 (1), 99-101.

5. Kuhn, T. S. (1962). The structure of scientific revolutions. University of Chicago Press: Chicago.

6. Klishh, A. V. (2017). Intel-ektualna revoljucija v presovij spadshhyni predstavnykiv III khvyli emigraciji [Intellectual revolution in the press heritage of representatives of the third wave of emigration]. *Socialjni komunikaciji: teorija i praktyka*, 5, 57-62.

7. Malyk, Ja. (2015). Informacijna vijna i Ukraïna [Information war and Ukraine]. *Naukovyj visnyk «Demokratychne vryaduvannja»*. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/dg/vsi-vypusky/vypusk-15-2015/informaciyna-viyna-i-ukrayina>

8. Ghaj-Nyzhnyk, P., Chuprij, L. (2014). Nacionaljni interesy, nacionaljni cinnosti ta nacionaljni cili jak strukturoformujuchi chynnyky polityky nacionalnoji bezpeky [National interests, national values and national goals as structural factors of national security policy]. *Ghileja*, 84 (5), 465–471.

INTELLECTUAL WORK AND ITS ROLE IN THE FORMATION OF NEW VISIONS OF POST-WAR RECONSTRUCTION

Suprun A. H., Shynkaruk V. D.

Actuality. The experience of countries that found ways out of the crisis during the war shows that state support plays a big role during the war. Today, Ukraine and the Ukrainian people are going through difficult times, so the problem of researching the peculiarities of intellectual work and its role in the formation of new visions of post-war reconstruction remains unresolved. The purpose of the article is to study the peculiarities of intellectual work and its role in the formation of new visions of post-war reconstruction. To achieve the goal, the following tasks have been defined: to determine the features of intellectual work in the formation of new visions of post-war reconstruction; to analyze new visions of post-war recovery. Methods. The research used general scientific (generalization,

© Супрун А. Г., Шинкарук В. Д.

HUMANITARIAN STUDIOS: PEDAGOGICS, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY Vol 13(3) 2022

comparison, induction and deduction) and empirical-theoretical methods (analysis, synthesis). The use of system-structural analysis made it possible to distinguish the main features of intellectual work and its role in the formation of new visions of post-war recovery. The results. It has been established that countries such as Germany, Japan, Israel, South Korea, Croatia are noted when it comes to positive experience of economic development in the context of post-war reconstruction of the country, or successes in conditions of constant war threat. It was established that common values and a high level of social consolidation, features of the national character, historical and cultural traditions and a vision of a happy future of their country as a free, independent and successful country with a developed economy and a decent standard of living played an important role in the achievements of the noted countries. Conclusions. On the basis of the conducted research, it was found that the positive experience of economic development in the conditions of constant military threat is interconnected with the state policy of supporting science, education and innovation; stimulation of scientific and technical developments and the latest productions; ensuring the synergy of the nation's human potential and the development of scientific research. The results can be directed to the further study of the social significance of the new visions of the post-war recovery of Ukraine to ensure recovery and the maximum realization of human potential.

Key words: *vision, post-war recovery, intellectual work.*